

Allar Jõks
Sorainen
hanna-marie.severin@sorainen.com

Teie 17.03.2026 /
Meie 15.04.2026 nr 1.5-1.1/300-4

Vastus teabenõudele

Lugupeetud Allar Jõks

Selgitame täiendavalt 16.02.2025 saadetud vastuses toodule EL nõukogu töörühmades Eesti seisukohtade esindamisega seonduvat.

Sotsiaalministeeriumi põhimääruse (§ 6 lg 2 p 5, § 17 lg 2 p 16 ja vastavad osakondade põhimäärused) kohaselt on ministeeriumi ülesandeks esindada riiki rahvusvahelises suhtluses oma valdkonnas. EL asjades annavad üldise läbirääkimiste raami Vabariigi Valitsuse ja Riigikogu kinnitatud raamseisukohad, mis ei saa käsitleda kõiki töörühmades läbirääkimiste käigus tõstatuvaid üksikküsimusi. Seetõttu on tavapärane ja vajalik, et esindajatele on raamseisukohtade piirides antud piisav kaalutlusruum osaleda töörühma aruteludes, mis võimaldab muuhulgas operatiivselt reageerida teiste liikmesriikide ettepanekutele. Töörühmade aruteludes osalemisel peavad Eesti esindajad alati silmas, et nende väljendatud seisukohad oleksid kooskõlas Vabariigi Valitsuse ja Riigikogu kinnitanud seisukohtade eesmärgi ja sisuga, valdkondlike kinnitatud strategiadokumentidega ning ei kalduks seejuures kõrvale kokkulepitud poliitilistest prioriteetidest ja toetaksid Eesti üldisi strateegilisi huve EL poliitikakujundamises. Kui läbirääkimiste üldine suundumus või oodatav läbirääkimiste tulemus ei ole Eesti huvidega kooskõlas ning eeldab kas Eesti seisukohtade muutmist või otsuste tegemisel vastu hääletamist, siis lähtuvalt EL asjade menetlemise juhistest esitatakse seisukohad arutamiseks EL koordineerimiskogule ning kinnitamiseks Vabariigi Valitsusele ja Riigikogule. Eelkõige puudutab see õigusaktide eelnõusid, millel võib olla oluline sotsiaal-majanduslik mõju või mõju Eesti riigisisesele õiguskorrale, halduspraktikale ja riigieelarvele.

Ministeeriumi väliste osapoolte EL asjade menetlusse kaasamise põhimõtted on kirjeldatud EL asjade menetlemise juhiste lisas ([Lisa 2 - Kaasamise teekaart EL asjades](#)), mis keskendub eelkõige olulise mõjuga õigusakti eelnõude menetlusele. Väliseid osapooli kaasatakse Eesti seisukohtade kujundamise faasis ja oluliste vaheetappide juures. WHO tubakatarbimise leviku vähendamise raamkonventsioon artikli 5.3 keskne põhimõte on, et riigid peavad kujundama ja rakendama tubakapoliitikat viisil, mis kaitseb seda tubakatööstuse ärihuvide eest. See tuleneb konventsioonis selgelt tunnustatud vastuolust rahvatervise eesmärkide ja tubakatööstuse majandushuvide vahel. Artikli rakendamise juhised täpsustavad, et riigid peaksid piirama suhtlust tubakatööstusega üksnes hädavajalikuni, tagama sellise suhtluse läbipaistvuse ning vältima olukordi, kus tööstus saab mõjutada poliitikakujundamist, sealhulgas õigusaktide ettevalmistamist ja rahvusvaheliste seisukohtade kujundamist. Sellest tulenevalt ning kooskõlas artikli 5.3 eesmärgi ja selle rakendamise juhistega, ei ole tubakatööstuse esindajaid kaasatud tubakapoliitikaga seotud Eesti seisukohtade kujundamise protsessi. Tubakatööstuse esindajaid kaasatakse üksnes, kui see on vajalik õigusaktidest tulenevate nõuete praktilise rakendamise küsimustes.

Maailma Terviseorganisatsiooni tubaka tarbimise vähendamise raamkonventsiooni (FCTC) keskne eesmärk on rahvatervise kaitse ja tubakatoodete tarbimise vähendamine. Konventsiooni osapoolte 11. istungi (COP-11) päevakorras ei olnud õiguslikult siduvate otsuste vastuvõtmist. COP-11 istungil EL väljendatud ühispositsiooni põhisõnumid tuginevad varasematel COPidel võetud otsustel ja on täielikult kooskõlas ELi *acquis*'iga, ei piira tubakatoodete alaste ELi õigusaktide võimalikku edasist läbivaatamist ning annavad liikmesriikidele piisavalt paindlikkust, et võtta riiklikke meetmeid, mis vastavad nende konkreetsetele vajadustele ja olukorrale. ELi ühispositsioon on kooskõlas Eesti rahvastiku tervise arengukava 2020–2030 eesmärkide ja poliitikasuundadega vähendada mittenakkuslike haiguste koormust ning tubaka ja nikotiinitoodete tarbimist kui ühte kõige olulisemat rahvatervise riskifaktorit. Nende eesmärkide saavutamist toetavad ka Vabariigi Valitsuses 19.06.2025 kinnitatud Euroopa Liidu poliitika prioriteedid ning Vabariigi Valituse ja Riigikogu EL asjade komisjoni 2024. a juulis kinnitatud seisukohad EL tubakatoodete regulatsioonide ajakohastamise kohta. Eesti esindajad tegutsesid COP-11 aruteludes kehtivate raamseisukohtade ja poliitiliste prioriteetide raames ning väljendatud seisukohad ei muutnud Eesti ametlikke seisukohti.

COP-11 EL ühispositsiooni ettevalmistamist arutati EL nõukogu rahvatervise töörühmas viiel korral 14.07, 09.09, 09.10, 21.10 ja 30.10.2025 toimunud koosolekutel ning 05.11 ja 12.11.2025 alaliste esindajate komitee (Coreper I) istungil. EL ühispositsioon kiideti aruteluta heaks 14.11.2025 Coreperi istungil. Kirjale on lisatud väljavõtted toimunud koosolekute memodest (lisa).

Leiame, et Eesti esindajate COP-11 istungil osalemine oli põhjendatud, kuna tegemist on Eesti rahvusvaheliste kohustuste täitmisega konventsiooni osalisena. Kuigi Euroopa Liit esitab konventsiooni raames koordineeritud ühispositsiooni, ei asenda see liikmesriikide kui täieõiguslike konventsiooni osapoolte aktiivset osalemist. Euroopa Liit kujundab oma seisukohad eelnevalt konsensuslikult, kuid kohapeal toimuvate arutelude käigus võib olla vajalik hinnata uusi tekstiettepanekuid ning vajadusel neile kiiresti reageerida. Eesti esindajate osalus COPil toimuvates sisulistes aruteludes ja kogemuste vahetuses on vajalik, kuna see toetab konventsiooni rakendamist.

Lugupidamisega

(allkirjastatud digitaalselt)
Anniki Lai
asekantsler

Lisa: Väljavõtted COP-11 ettevalmistamisega seotud EL nõukogu rahvatervise töörühma ja alaliste esindajate komitee (Coreper I) istungite memodest

Agne Nettan-Sepp
Agne.Nettan-Sepp@sm.ee